ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงาน ของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค

นางสาว จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2541 ISBN 974-639-387-1 ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE IMPACT OF LIBRARY AUTOMATION SYSTEM ON THE WORKPLACE OF PROVINCIAL ACADEMIC LIBRARIANS

Miss Chanpen Khomchaikhao

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Library and Information Science

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-639-387-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงานของบรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค
โดย	นางสาว จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว
ภาควิชา	บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์
	ย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง สูตรปริญญามหาบัณฑิต ————————————————————————————————————
คณะกรรมการสอบวิทย	ขานิพนธ์
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่หน่ายกิจ) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์) (รองศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล)

(รองศาสตราจารย์ ชลัยพร เหมะรัชตะ)

จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว: ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (IMPACT OF LIBRARY AUTOMATION SYSTEM ON THE WORKPLACE OF PROVINCIAL ACADEMIC LIBRARIANS) อ. ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์, 177 หน้า. ISBN 974-639-387-1.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงานของบรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ในด้านคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง งานที่รับผิดชอบ และความพึงพอใจในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัยมีดังนี้ 1) การทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ส่งผลให้บรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคต้องเรียนรู้ และติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารนิเทศ รวมทั้งเปลี่ยนบทบาทในการให้ บริการ 2) บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคมีความพึงพอใจระดับมากต่อการทำงานในระบบห้องสมุด อัตโนมัติ ในด้านความสำเร็จในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน และความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาดเห็นว่าการทำงานในระบบห้องสมุด อัตโนมัติ ทำให้บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีประสบการณ์ในการทำงานด้านระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และระบบงาน คอมพิวเตอร์ในระดับมาก นอกจากนั้นบรรณารักษ์ยังจำเป็นต้องมีความรู้ภาษาต่างประเทศในระดับมากที่สุด และความรู้ เบื้องต้นทางด้านคอมพิวเตอร์และเทดโนโลยีสารนิเทศในระดับมาก รวมทั้งจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทในการให้บริการ โดยเฉพาะบทบาทในการช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงสารนิเทศใด้อย่างรวดเร็ว และบทบาทในการติดตามความก้าวหน้าของ วิทยาการและเทดโนโลยีต่าง ๆ

นอกจากนี้ จากการวิจัยพบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุคมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคมีความพึงพอใจในการทำงาน ในระบบห้องสมุคอัตโนมัติในระดับมาก ในด้านความสำเร็จในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงาน ความก้าวหน้าทาง วิชาชีพ การได้รับการยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และการบริหาร

ภาควิชารรบาร์กษฅาสตร์	ลายมือชื่อนิสิต วันทร์เม็ญ กล่อมใจทา
สาขาวิชา และสารกิจะราชกร์และสารนิเทยธาสตร์	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา กุมภาปุก /ผไมกมกอ
ปีการศึกษา2 <u>541</u>	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

#C810523 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEY WORD: LIBRARY AUTOMATION SYSTEM / PROVINCIAL ACADEMIC LIBRARIES

CHANPEN KHOMCHAIKHAO: IMPACT OF LIBRARY AUTOMATION SYSTEM ON THE WORKPLACE OF PROVINCIAL ACADEMIC LIBRARIANS. THESIS ADVISOR: ASSIST PROF. PIMRUMPAI

PREMSMIT, FD. A. 177 pp. ISBN 974-639-387-1.

The objective of this research is to study the impact of library automation system on the workplace of provincial academic librarians in the following aspects: qualification, job responsibility and job satisfaction.

The hypotheses are as follows: 1) library automation system on the workplace makes provincial academic librarians learn and keep abreast with information technology, and change the role in providing services; 2) provincial academic librarians are highly satisfied with library automation system on the workplace in term of success, security and professional advancement.

The research results indicate that provincial academic librarians consider that in working with library automation system, they must have experiences in the library automation system and the computer system at high level; they need to have knowledge on foreign languages at the highest level and have basic skills in computer and information technology at high level. It is deemed necessary that the librarians need to change their role in providing services, particularly in providing rapid access to information for all users, and that they should have the vital role in keeping abreast with knowledge and technology advancement.

In addition, provincial academic librarians are highly satisfied with the library automation system in terms of success, security, professional advancement, recognition, relationship with colleagues and administrative achievement.

	ลายมือชื่อนิสิต <i>จ์นทร์เพ็ญ กล่อนใจท</i> ว ^ค ลิาใยมื้อชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา กลากา <u>ปุ่</u> ก ไม่ไม่เปล่าชั
ปีการศึกษา 2541	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่หน่ายกิจ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล และรองศาสตราจารย์ ชลัยพร เหมะรัชตะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์มา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณคุณวิไลรักษ์ แก้ววิไล คุณสุมณทิพย์ ลิชิตเจริญ และคุณสุนีย์ พงษ์พินิจภิญโญ ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือเอย่างดียิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่น C8 และเพื่อน ร่วมงานทุกท่านที่ให้กำลังใจตลอดมา

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณพ่อ แม่ และขอบคุณน้อง ๆ ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนใน ทุก ๆ ด้านด้วยดีจนสำเร็จการศึกษา

จันทร์เพ็ญ กล่อมใจขาว

สารบัญ

		หน้า
บทคัด	ย่อภาษาไทย	1
บทคัด	ย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติก	รรมประกาศ	ฉ
สารบัถุ	บูตาราง	េ្តា
บทที่		
1	บทนำ	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	สมมติฐานในการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	6
	วิธีดำเนินการวิจัย	7
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2	ปริทัศน์วรรณกรรม	9
	ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคกับข่ายงาน	9
	ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	13
	ความหมายของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	13
	การพัฒนาระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	14
	ชุดโปรแกรมของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	17
	ประโยชน์ของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	19
	ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงาน	
	ของบรรณารักษ์	20
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
ą	วิธีดำเงินการวิจัย	39

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	47
	ตอนที่ 2 ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อการทำงาน	
	ของบรรณารักษ์	52
	ประสบการณ์ที่จำเป็นในการทำงานในระบบ	
	ห้องสมุดอัตโนมัติ	52
	ทักษะและความรู้ที่บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีสำหรับ	
	การฏิบัติงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	59
	บทบาทในการให้บริการของบรรณารักษ์	72
	ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่อ	
	งานที่รับผิดชอบ	82
	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์	90
	ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	136
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	137
รายกา	รอ้างอิง	160
ภาคผา	นวก	165
	แบบสอบถาม	166
ประวัติ	า เมื่อ ซ้า ก็เมื่อใช	177

สารบัญตาราง

ตาราง	งที่	
1	จำนวนบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามมหาวิทยาลัย	4
2	จำนวนบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์	
	ในการทำงาน	4
3	จำนวนบรรณารักษ์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามมหาวิทยาลัย	
	และฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	5
4	ประสบการณ์ที่จำเป็นในการทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	
	จำแนกตามมหาวิทยาลัย	5
5	ประสบการณ์ที่จำเป็นในการทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	
	จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	5
6	ประสบการณ์ที่จำเป็นในการทำงานในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	
	จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	5
7	ทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในระบบห้องสมุด	
	อัตโนมัติ จำแนกตามมหาวิทยาลัย	6
8	ทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในระบบห้องสมุด	
	อัตโนมัติ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	6
9	ทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในระบบห้องสมุด	
	อัตโนมัติ จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	7
10	บทบาทในการให้บริการของบรรณารักษ์ จำแนกตามมหาวิทยาลัย	7
11	บทบาทในการให้บริการของบรรณารักษ์ จำแนกตามประสบการณ์	
	ในการทำงาน	7
12	บทบาทในการให้บริการของบรรณารักษ์ จำแนกตามฝ่าย/งาน	
	ที่รับผิดชอบ	8
13	ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่องานที่รับผิดชอบ จำแนก	
	ตามมหาวิทยาลัย	8
14	ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่องานที่รับผิดชอบ จำแนก	
	ตามประสบการณ์ในการทำงาน	8
15	ผลกระทบของระบบห้องสมุดอัตโนมัติต่องานที่รับผิดชอบ จำแนก	
	ตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	۶

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	างที่	
16	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสำเร็จในการ	
	ทำงาน จำแนกตามมหาวิทยาลัย	91
17	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสำเร็จในการ	
	ทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	93
18	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสำเร็จในการ	
	ทำงาน จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	95
19	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความมั่นคงในการ	
	ทำงาน จำแนกตามมหาวิทยาลัย	97
20	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความมั่นคงในการ	
	ทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	99
21	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความมั่นคงในการ	
	ทำงาน จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	101
22	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความก้าวหน้าทาง	
	วิชาชีพ จำแนกตามมหาวิทยาลัย	103
23	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความก้าวหน้าทาง	
	วิชาชีพ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	105
24	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความก้าวหน้าทาง	
	วิชาชีพ จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	107
25	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการได้รับการ	
	ยอมรับนับถือ จำแนกตามมหาวิทยาลัย	109
26	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการได้รับการ	
	ยอมรับนับถือ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	111
27	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการได้รับการ	
	ยอมรับนับถือ จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	113
28	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสัมพันธ์กับ	
	เพื่อนร่วมงาน จำแนกตามมหาวิทยาลัย	115
29	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสัมพันธ์กับ	
	เพื่อนร่วมงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	116

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
30	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านความสัมพันธ์กับ	
	เพื่อนร่วมงาน จำแนกตามฝ่าย ⁄งานที่รับผิดชอบ	118
31	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการบริหาร	
	จำแนกตามมหาวิทยาลัย	120
32	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการบริหาร	
	จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	122
33	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านการบริหาร	
	จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	124
34	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านสภาพแวดล้อม	
	ในการทำงาน จำแนกตามมหาวิทยาลัย	126
35	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านสภาพแวดล้อม	
	ในการทำงาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	128
36	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านสภาพแวดล้อม	
	ในการทำงาน จำแนกตามฝ่าย/งานที่รับผิดชอบ	130
37	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านค่าตอบแทน	
	จำแนกตามมหาวิทยาลัย	132
38	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านค่าตอบแทน	
	จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	133
39	ความพึงพอใจในการทำงานของบรรณารักษ์ในด้านค่าตอบแทน	
	จำแนกตามฝ่าย /งานที่รับผิดชอบ	135